

## Høringsnotat

Forslag om endringer i forskrift om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften), forskrift om systemansvaret i kraftsystemet (systemansvarsforskriften) og forskrift om nettregulering og energimarkedet (NEM)

15. september 2025

# 1. Innledning

Energidepartementet foreslår endringer i følgende forskrifter:

- Forskrift 7. desember 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften)
- Forskrift 7. mai 2002 nr. 448 om systemansvaret i kraftsystemet (systemansvarsforskriften)
- Forskrift 24. oktober 2019 nr. 1413 om nettregulering og energimarkedet (NEM)

Departementets forslag til endringer er blant annet en del av oppfølgingen av lov 20. juni 2025 nr. 46 om endringer i energiloven (tidlig saksavslutning mv.). I påvente av nødvendige forskriftsendringer for innføringen av en plikt for områdekonsesjonærer for tilknytning av produksjon som tilknyttes nett opp til og med 22 kV, vil bestemmelsene i endringsloven som henger sammen med dette, først tre i kraft 1. januar 2026.

Departementet foreslår i dette høringsnotatet en nærmere presisering i energilovforskriften av hvor grensesnittet ved nye produksjonsanlegg for å oppfylleplikten etter energiloven § 3-4 a nytt annet ledd skal gå. Departementet foreslår også enkelte endringer i NEM-forskriften for å ajourføre henvisningene til energiloven.

Fra 1. juli 2025 trenger ikke solkraftanlegg med installert effekt på inntil 10 MW konsesjon etter energiloven, jf. energilovforskriften § 3-1 tredje ledd. Dette fører til at enkelte større produksjonsanlegg som tidligere krevde konsesjon etter energiloven, ikke lenger gjør det. Flere av dagens forskriftsbestemmelser retter seg kun mot den som er konsesjonær. Departementet foreslår endringer som gjør at enkelte forskriftsbestemmelser etter systemansvarsforskriften likevel kan gjøres gjeldende for produksjonsanlegg som ikke er konsesjonspliktige etter energiloven dersom anlegget er tilknyttet regional- og transmisjonsnettet. Hensikten er at solkraftanlegg som tidligere ville vært konsesjonspliktige og dermed være omfattet av begrepet «konsesjonær», fortsatt skal være omfattet av relevante bestemmelser i systemansvarsforskriften selv om de ikke lenger er konsesjonspliktige etter energiloven.

## 2. Bakgrunn og gjeldende rett

### 2.1 Nærmere regulering av områdekonsesjonærens plikt for tilknytning av produksjonsanlegg som tilknyttes nett opp til og med 22 kV

Anlegg for produksjon, omforming, overføring og fordeling av elektrisk energi, kan ikke bygges, eies eller drives uten konsesjon, jf. energiloven § 3-1 første ledd. Høyspente nettanlegg for tilknytning av produksjon krever i utgangspunktet konsesjon etter energiloven § 3-1, og nødvendiggjør dermed egen konsesjonssøknad fra kraftprodusenten. Etter energiloven § 3-2 kan det innen et geografisk avgrenset område gis en generell konsesjon til å bygge, eie og drive anlegg for fordeling av elektrisk energi, kalt områdekonsesjon. Områdekonsesjon gis for fordelingsanlegg med nominell spenning fra 230 V og opp til og med 22 kV, jf. energilovforskriften § 3-3, jf. energiloven § 3-2.

Den som har en områdekonsesjon, har etter energiloven § 3-3 en plikt til å levere elektrisk energi til alle forbrukskunder innenfor sitt geografiske område. I denne leveringsplikten ligger det også en plikt til å tilknytte kunder og til å investere i nettanlegg der hvor det er nødvendig for å oppfylle leveringsplikten. Anleggsbidrag kan tilkomme. Leveringsplikten i distribusjonsnettet, altså på spenningsnivå opp til og med 22 kV, innebærer en plikt for områdekonsesjonæren til å bygge nett helt frem til uttakskunder som tilknyttes til nett med spenning opp til 22 kV. Grensesnittet mot kunde er vanligvis klemme på husvegg eller innføring gjennom grunnmur, dersom ikke annet hensiktsmessig grensesnitt er avtalt mellom nettselskapet og kunden. Leveringsplikten vil altså normalt ikke gjelde elektriske installasjoner inne i bygg, med mindre det er avtalt mellom partene.

Energiloven § 3-4 a regulerer tilknytningsplikten for produksjonsanlegg. Energiloven § 3-4 a første ledd omfatter både anleggs- og områdekonsesjonærer, og gjelder på alle spenningsnivå. Tilknytningsplikten for produksjon er nærmere regulert i NEM-forskriften § 3-3. For produksjon medfører ikke tilknytningsplikten en plikt for konsesjonæren til å bygge seg frem til produsenter, i motsetning til områdekonsesjonærens leveringsplikt for uttakskunder. Tilknytningsplikten innebærer en plikt til å knytte til, og om nødvendig omsøke og investere i nye nettanlegg. Tilknytningsplikten gjelder kun til eksisterende nett «hvor produksjonsanlegget mest rasjonelt kan tilknyttes», jf. NEM-forskriften § 3-3 første ledd første punktum.

Det følger av NEM-forskriften § 3-3 fjerde ledd første punktum at tilknytningsplikten omfatter en plikt til å planlegge, søke konsesjon for og investere i nye nettanlegg «uten ugrunnet opphold». Dette gjelder både for den konsesjonæren som har tilknytningsplikten, og for konsesjonærer i overliggende nettanlegg som har en investeringsplikt i medhold av energiloven § 3-4 a første ledd og NEM-forskriften § 3-3 første ledd siste punktum. RME har i sin praksis lagt til grunn at kravet om at tilknytningsplikten skal oppfylles «uten ugrunnet opphold» gjelder for alle aktiviteter som er nødvendig for å sikre tilknytning, altså både for hvert steg i prosessen og for tilknytningsprosessen sett under ett. Nettselskapene har en plikt til å legge frem en forsvarlig og veiledende tidsplan for nettilknytningen eller produksjonsøkningen etter NEM § 3-3 fjerde ledd andre punktum, og planen inngår dermed som et steg i tilknytningsprosessen, som nettselskapene må oppfylle uten ugrunnet opphold. Hva som er «uten ugrunnet opphold» må vurderes konkret i hver enkelt sak, men RME har tidligere sagt at nettselskapet for å oppfylle denne plikten må presentere tidsplanen for kunden uten ugrunnet opphold etter at vurderingen av om tilknytning er driftsmessig forsvarlig er gjennomført.

Områdekonsesjonærens adgang og plikt til å fastsette og kreve inn anleggsbidrag reguleres i dag av forskrift 11. mars 1999 nr. 302 om tariffer og rapporteringsplikt for omsetningskonsesjonærer kapittel 16. I samme forskrift § 17-1 reguleres beregning av tariff for produksjonsrelaterte nettanlegg.

Departementet foreslo i Prop. 43 L (2024-2025) å innføre en plikt for områdekonsesjonærer for tilknytning av produksjon som tilknyttes nett opp til og med 22 kV. Dette er undertiden omtalt som «områdekonsesjonærens henteplikt». Med departementets forslag, ville ikke den som er tiltakshaver eller konsesjonær for et

produksjonsanlegg som tilknyttet nett opp til og med 22 kV, behøve å søke om egen konsesjon for nettilknytningen. Anlegg for nettilknytningen kan da realiseres i medhold av områdekonsesjon etter energiloven § 3-2. Endringsforslaget medfører også at konsesjonsmyndighetene vil behandle færre konsesjonssøknader om nettilknytninger enn i dag.

Plikten ble foreslått inntatt som et nytt annet ledd i energiloven § 3-4 a. Forslaget medførte at områdekonsesjonæren får en plikt til å bygge nettanlegg frem til et hensiktsmessig grensesnitt ved nye produksjonsanlegg. Departementets forslag var utformet teknologinøytralt, og ville i utgangspunktet gjelde likt for alle typer produksjonsformer. Departementet vurderte imidlertid at endringen primært vil ha praktisk betydning for nettilknytning av små vannkraftverk og solkraftanlegg, som ofte kan knyttes til nett med spenning opp til og med 22 kV. Større produksjonsanlegg, slik som større vannkraft- og vindkraftanlegg, vil som regel måtte tilknyttes på høyere spenningsnivåer, grunnet begrensninger i overføringskapasitet på lavere spenningsnivå.

Plikten etter § 3-4 a nytt annet ledd gjelder bare nye produksjonsanlegg. Områdekonsesjonær har altså ikke en plikt til å bygge nettanlegg helt frem til produksjonsanlegg som er bygget eller bygging er igangsatt, på det tidspunktet bestemmelsen trer i kraft, dvs. 1. januar 2026.

Hvilket tilknytningspunkt som er hensiktsmessig, ville kunne variere ut fra den konkrete produksjonsformen. I Prop. 43 L (2024-2025) pkt. 5.4.2 står det blant annet:

«Departementet mener det er hensiktsmessig at plikten etter § 3-4 a annet ledd innrettes slik at det ikke vil være behov for nettanlegg for fordeling eller overføring av elektrisk energi mellom produsentens anlegg for produksjon av elektrisk energi og områdekonsesjonærens anlegg for overføring eller fordeling av elektrisk energi. Etter departementets mening bør en nærmere regulering av hva som er et hensiktsmessig grensesnitt ved produksjonsanlegget gjøres i forskrift. Det samme gjelder spørsmålet om tidskrav for områdekonsesjonærens plikt til å bygge nettanlegg frem til produsenten. Departementet vil følge opp lovforslaget med nødvendige forskriftsendringer.»

Departementet viser for øvrig til Prop. 43 L (2024-2025) pkt. 5.

Departementets forslag ble vedtatt av Stortinget, jf. vedtak 13. mai 2025 til lov om endringer i energiloven (tidlig saksavslutning mv.). Endringsloven §§ 3-2 nytt annet ledd, 3-4 a nytt annet ledd, 10-7 annet ledd og 11-1 nytt sjette ledd trer i kraft 1. januar 2026, jf. kgl.res. 20. juni 2025, i påvente av nødvendige forskriftsendringer.

Departementet sendte 3. mars 2025 bestilling til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Reguleringsmyndigheten for energi (RME) i forbindelse med behovet for nødvendige forskriftsendringer. NVE og RME ble blant annet bedt om å gjennomgå dagens forskrifter gitt med hjemmel i energiloven, og utarbeide en oversikt over hvilke forskriftsendringer som ville være nødvendige for å ajourføre henvisningene til energiloven, forutsatt at endringene ble vedtatt som foreslått. Videre ble NVE og RME bedt om å vurdere behovet for forskriftsendringer for å regulere hva som vil være et

hensiktsmessig grensesnitt ved produksjonsanlegget, samt spørsmålet om tidskrav for områdekonsesjonærens plikt til å bygge nettanlegg frem til produsenten. NVE og RME ga sine anbefalinger til departementet i brev av 15. mai 2025.

## **2.2 Forskriftskrav for vind- og solkraftanlegg som ikke krever konsesjon etter energiloven**

Energidepartementet foreslo i høringsnotat av 26. juni 2024 å innføre en effektbasert konsesjonspliktgrense på solkraftanlegg på land gjennom endringer i energilovforskriften § 3-1. Enkelte høringsinstanser som uttalte seg til departementets forslag til endringer i energilovforskriften, mente at en høyere grense for konsesjonsplikt etter energilovforskriften også ville medføre behov for endringer i øvrige forskrifter. Flere bestemmelser i forskrifter gitt med hjemmel i energiloven, slik som systemansvarsforskriften, baserer seg i dag på begrepet «konsesjonær». Flere høringsinstanser mente derfor at det måtte vurderes om dagens krav som retter seg mot konsesjonærer også burde kunne gjøres gjeldende for anlegg som ikke er konsesjonspliktige etter energiloven.

Departementet fastsatte ved forskrift 6. februar 2025 nr. 160 endringer i energilovforskriften, om at solkraftanlegg på land ikke er konsesjonspliktig når den installerte effekten i anlegget er inntil 10 MW. Dette medfører at det bare er solkraftanlegg med en installert effekt på mer enn 10 MW som behøver konsesjon etter energiloven. Konsesjonspliktgrensen etter energilovforskriften § 3-1 tredje ledd medfører at det heller ikke trengs konsesjon for nødvendige høyspente anlegg inne i solkraftanlegget, så lenge produksjonsanlegget har en installert effekt på inntil 10 MW. Forskriften trådte i kraft 1. juli 2025, jf. endringsforskriften del II nr. 1.

Samtidig som endringsforskriften ble kunngjort, annonserte departementet at det kunne være behov for tilpasninger i noe av regelverket som retter seg mot «konsesjonær». Departementet sendte 3. mars 2025 en bestilling til NVE og RME om å vurdere forskriftsendringer som følge av innføringen av en effektgrense på 10 MW for konsesjonspliktige solkraftanlegg. Departementet ba NVE og RME om å ta utgangspunkt i hva som ville være nødvendig av hensyn til forsvarlig drift og vedlikehold, sikker systemdrift og sikring av god leveringskvalitet. NVE og RME ble også bedt om å vurdere om det var behov for å gjøre andre endringer av hensyn til å sikre forsyningssikkerhet som følge av innføring av en effektgrense på 10 MW for solkraftanlegg på land, og om at Statnett i nødvendig utstrekning ble involvert i utredningen. NVE og RME ga sine anbefalinger til departementet i brev av 15. mai 2025.

### **3. Departementets forslag**

#### **3.1 Nærmere regulering av områdekonsesjonærens plikt for tilknytning av produksjonsanlegg som tilknyttes nett opp til og med 22 kV**

##### ***3.1.1 Et hensiktsmessig grensesnitt***

Departementet mener at en nærmere presisering av hva som vil være et hensiktsmessig grensesnitt ved nye produksjonsanlegg for å oppfylle plikten etter energiloven § 3-4 a nytt annet ledd, vil bidra til effektive og ryddige konsesjonsprosesser. Et nærmere definert grensesnitt vil gi økt forutsigbarhet for både områdekonsesjonæren og for produsenten som forespør tilknytning av produksjonsanlegget. En nærmere presisering er også ønskelig for å kunne vurdere og konkludere i uenighetssaker om områdekonsesjonærens etterlevelse av § 3-4 a nytt annet ledd. Et definert grensesnitt vil være viktig for å kunne fastslå hvor langt områdekonsesjonærens plikt strekker seg for å bygge elektriske anlegg frem til produsenten.

Departementet mener en nærmere presisering av grensesnittet for plikten etter energiloven § 3-4 a nytt annet ledd bør gjøres i energilovforskriften. Departementet viser til vurderingene i Prop. 43 L (2024-2025) pkt. 5.4.1 om hvorfor plikten til å bygge seg helt frem til produksjonsanlegget burde plasseres i energiloven § 3-4 a. En nærmere regulering av hva plikten i energiloven § 3-4 a nytt annet ledd innebærer for investeringer bør reguleres av NVE, og eventuelle uenigheter på dette punktet bør bringes inn for NVE.

Departementet mener at plikten etter energiloven § 3-4 a nytt annet ledd bør innrettes på en måte som gjør at det ikke er behov for konsesjonspliktige nettanlegg for fordeling eller overføring av elektrisk energi mellom produsentens produksjonsanlegg og områdekonsesjonærens anlegg for overføring eller fordeling av elektrisk energi. Effektivisering av konsesjonsbehandlingen var et viktig hensyn bak endringen i energiloven § 3-4 a. Dersom det fortsatt skulle være anleggskonsesjonspliktige nettanlegg mellom områdekonsesjonærens og produsentens anlegg, vil dette harmonere dårlig med formålet om effektivisering.

Departementet viser til at plikten etter energiloven § 3-4 a nytt annet ledd ikke er til hinder for at områdekonsesjonær og produsent kan avtale et annet eiermessig skille. Dette er også beskrevet i Prop. 43 L (2024-2025) pkt. 5.4.2. Departementet mener det er hensiktsmessig at det åpnes opp for avtalefrihet på dette punktet, og at dette gjør at det tas høyde for at det kan være behov for et annet grensesnitt mellom aktørene, for eksempel på grunn av krav om adgang til nettanleggene. Departementet gjør samtidig oppmerksom på at et annet avtalt grensesnitt kan føre til at produsenten må søke om en egen anleggskonsesjon etter energiloven, for anlegg mellom områdekonsesjonærens anlegg og produksjonsanlegget. Dette er et forhold som må vurderes av produsenten og områdekonsesjonæren.

Elektriske anlegg i et vannkraftverk med nettilknytning opp til og med 22 kV består typisk av generator, transformator og bryteranlegg. Anleggene er normalt plassert i kraftverkbygningen. Tilknytningsledningen går frem til denne bygningen. Et

hensiktsmessig grensesnitt ved tilknytning av vannkraftanlegg, bør etter departementets vurdering utformes på tilsvarende måte som leveringsplikten for forbrukskunder. Dette innebærer at grensesnittet normalt vil være klemme på vegg på stasjonsbygg eller innføring gjennom grunnmur på stasjonsbygg.

De elektriske anleggene i et solkraftanlegg består av blant annet solcellepaneler, intern kabling, omformere, transformator, vekselretter og bryteranlegg, hvorav de tre sistnevnte normalt er konsesjonspliktige høyspente anlegg. I tillegg kan høyspent batterianlegg bli aktuelt. I mindre solkraftanlegg kan også transformator, vekselrettere og brytere være plassert i en prefabrikkert container. Solkraftanlegg med behov for nettilknytning på 22 kV, kan også ha høyspente anlegg plassert i nettstasjoner eller bygninger.

Tilknytningsledningen går inn til containeren, nettstasjonen eller bygningen, som ofte er plassert tett inntil gjerdet.

Solkraftanlegg består i all hovedsak av lavspente elektriske anlegg. Det betyr at elektriske anlegg som befinner seg bak den høyspente transformatoren mot områdekonsesjonærens nett, som hovedregel er lavspente anlegg. I dag er det mest aktuelt med batterianlegg bestående av lavspent batteri og omformer.

Som nevnt, mener departementet at bestemmelsen bør legge opp til at det ikke er behov for en egen anleggskonsesjon for nettanlegg mellom områdekonsesjonærens nett og produksjonsanlegget. Etter departementets vurdering, vil et hensiktsmessig grensesnitt mellom områdekonsesjonæren og en solkraftprodusent være nettstasjonen ved produksjonsanlegget. Avhengig av utformingen av solkraftanlegget, kan en nettstasjon ved produksjonsanlegget være både rett utenfor eller rett innenfor et gjerde rundt produksjonsanlegget. I begge tilfeller vil et hensiktsmessig grensesnitt da gå til nettstasjon ved produksjonsanlegget.

I Prop. 43 L (2024-2025) pkt. 5.4.2 ble det lagt til grunn at forslaget ville ha begrenset, om noen, betydning for konsesjonspliktige vindkraftanlegg. Det finnes enkelte vindkraftanlegg som i dag er tilknyttet distribusjonsnett. For slike tilknytninger har grensesnittet mellom nettselskapet og produsenten vært i nettstasjon ved planområdet for vindkraftanlegget. Departementet viser til at de aller fleste vindkraftanlegg på land i dag normalt vil tilknyttes nett på høyere spenningsnivå enn 22 kV. Det kan ikke utelukkes at enkelte nye vindkraftanlegg vil tilknyttes nett opp til og med 22 kV. I slike tilfeller vil områdekonsesjonæren ha plikt til å bygge nettanlegg helt frem til produksjonsanlegget. Et hensiktsmessig grensesnitt vil etter departementets vurdering i så fall være til nettstasjonen ved produksjonsanlegget, tilsvarende som for solkraftanlegg.

På denne bakgrunn foreslår departementet at følgende inntas som et nytt annet ledd i energilovforskriften § 3-4:

«Områdekonsesjonærens plikt etter energiloven § 3-4 a annet ledd gjelder frem til klemme på vegg på stasjonsbygg, innføring gjennom grunnmur eller til nettstasjon ved produksjonsanlegget, hvis ikke annet er avtalt mellom partene.»

Innføringen av et nytt annet ledd i energilovforskriften § 3-4 gjør at nåværende annet, tredje og fjerde ledd i bestemmelsen blir tredje, fjerde og nytt femte ledd.

### **3.1.2 Tidskrav**

RME kan i uenighetssaker avgjøre om en konsesjonær har oppfylt tilknytningsplikten i medhold av NEM-forskriften § 3-3. Dette innebærer blant annet å avgjøre hvilken konsesjonær som har tilknytningsplikten (og hvilke konsesjonærer som har en investeringsplikt), og om konsesjonærene har oppfylt sine plikter etter tilknytningsplikten raskt nok.

Departementet mener at tidskravet for å oppfylle plikten etter energiloven § 3-4 a nytt annet ledd skal og bør være likt som for tilknytningsplikten for øvrig, altså at tilknytningsplikten skal oppfylles «uten ugrunnet opphold». Etter departementets vurdering er den gjeldende reguleringen i NEM-forskriften § 3-3 hensiktsmessig utformet på dette punktet, og det er derfor ikke nødvendig med endringer i bestemmelsen av hensyn til nærmere tidskrav for områdekonsesjonærens plikt til å bygge nettanlegg frem til produsenten.

### **3.1.3 Øvrig**

Innføringen av plikten i energiloven § 3-4 a nytt annet ledd kan etter departementets vurdering reise enkelte andre problemstillinger. Dette gjelder for eksempel spørsmål om hvilken konsesjonær som vil ha plikt til å bygge nettanlegg helt frem til produksjonsanlegget, og uenighet knyttet til hvilket spenningsnivå produksjonsanlegget skal tilknyttes. For sistnevnte problemstilling, peker departementet på at dersom det er begrenset kapasitet i eksisterende nett, må det vurderes konkret om det er mest hensiktsmessig å forsterke eksisterende nett eller å tilknytte produsenten på et høyere spenningsnivå. Departementet vurderer at det på dette tidspunktet verken er nødvendig eller hensiktsmessig med en nærmere forskriftsregulering av disse problemstillingene. Denne typen saker må vurderes konkret av NVE.

Innføringen av et nytt annet ledd i energiloven § 3-4 a gjør at nåværende annet og tredje ledd i bestemmelsen blir tredje og nytt fjerde ledd. Dette medfører behov for ajourføring av lovhenvvisningene i NEM-forskriften § 3-3 fjerde og sjette ledd.

## **3.2 Forskriftskrav for vind- og solkraftanlegg som ikke krever konsesjon etter energiloven**

### **3.2.1 Innledning**

Departementet mener det er behov for at enkelte forskriftsbestemmelser som i dag retter seg mot «konsesjonær», også bør kunne gjøres gjeldende for eiere av ikke-konsesjonspliktige solkraftanlegg. Ikke-konsesjonspliktige solkraftanlegg er fra 1. juli 2025 solkraftanlegg med en installert effekt på inntil 10 MW, det vil si installert effekt på 10 MW eller mindre, jf. energilovforskriften § 3-1 tredje ledd, jf. energiloven § 3-1 annet ledd. Konsesjonspliktgrensen for vindkraftanlegg på land, jf. energilovforskriften § 3-1 annet ledd, er på 1 MW.

Som det fremgår under, knytter behovet for endringer seg til produksjonsanlegg som tilknyttes regional- og transmisjonsnettet. Departementet antar at dette i praksis vil være



aktuelt for solkraftanlegg med en installert effekt nært grensen på 10 MW. Det kan imidlertid ikke utelukkes at også ikke-konsesjonspliktige vindkraftanlegg kan tilknyttes regional- eller transmisjonsnett. Hvis et produksjonsanlegg først er tilknyttet regional- eller transmisjonsnett, mener departementet det i den videre vurderingen er av underordnet betydning om produksjonsanlegget er et vind- eller solkraftanlegg. I tillegg mener departementet det er ønskelig at rapporteringsreglene for ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg så langt som mulig er like, uavhengig av teknologi.

### **3.2.2 Systemansvarsforskriften**

Statnett er i konsesjon i medhold av energiloven, utpekt som systemansvarlig i Norge. Pliktsubjekter etter systemansvarsforskriften er primært de foretakene som har konsesjon etter energiloven. Foruten systemansvarlig, omfatter dette netteiere, kraftprodusenter, kraftomsettere, markeds plassaktører og avregningsansvarlig. I tillegg gjelder forskriften for sluttbrukere. I henhold til forskriften har systemansvarlig et overordnet ansvar for å samordne aktørene i planleggingsfasen og i operativ drift. I systemansvarsforskriften er «konsesjonær» pliktsubjekt i flere bestemmelser. Betydningen kan være anleggskonsesjonær, konsesjonær for nettanlegg, områdekonsesjonær eller omsetningskonsesjonær, avhengig av den enkelte bestemmelsen. Områdekonsesjonær skal rapportere til systemansvarlig for eksisterende produksjonsanlegg i eget distribusjonsnett. I henhold til energiloven § 4-1 må man ha omsetningskonsesjon for å kunne omsette elektrisk energi. Det er gitt unntak for kraftprodusenter med midlere årsproduksjon under 1 GWh, og disse behøver ikke omsetningskonsesjon for konsesjonsperioden 2025-2028. Dette tilsvarer en ytelse på 1-2 MW, som i praksis betyr at alle produksjonsanlegg med en ytelse høyere enn dette vil være omfattet av relevante bestemmelser i regelverk gitt i medhold av energiloven. I systemansvarsforskriften vurderer departementet at de bestemmelsene som retter seg mot omsetningskonsesjonærer, derfor ikke blir berørt av konsesjonsfritak for solkraftanlegg på land med installert effekt på inntil 10 MW.

Flere av kravene i systemansvarsforskriften er primært rettet mot større kraftverk tilknyttet regional- og transmisjonsnett. Departementet forventer ikke at det vil tilknyttes mange ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg i regional- eller transmisjonsnett, men dette er heller ikke mulig å utelukke. I så tilfelle antar departementet at dette vil være mest aktuelt for solkraftanlegg med installert effekt nært grensen på 10 MW. Departementet mener derfor at bestemmelsene som i dag retter seg mot konsesjonærer i regional- og transmisjonsnett også bør omfatte eventuelle ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg som tilknyttes regional- eller transmisjonsnett.

Systemansvarlig har mulighet til å tilpasse visse krav til de behovene systemansvarlig har i driftskoordineringen. Dette presiseres i retningslinjer etter systemansvarsforskriften § 28 a. Systemansvarliges behov kan avhenge blant annet av hvilket nettnivå kraftverket er tilknyttet eller kraftverkets størrelse. Departementet vurderer derfor at generelle hjemler og krav til rapportering, kommunikasjon og vernløsninger i utgangspunktet fortsatt bør gjelde for eiere av produksjonsanlegg som ikke er konsesjonspliktige, og at eventuelle tilpasninger fra disse reglene gjøres på bakgrunn av behovet for en hensiktsmessig

driftskoordinering og foreslås av systemansvarlig gjennom retningslinjer etter systemansvarsforskriften § 28 a.

Departementet mener innføringen av kravene for ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg som tilknyttes regional- eller transmisjonsnett bør gjøres som et nytt annet ledd i § 2 om forskriftens virkeområde.

#### *Systemansvarsforskriften § 14 Fastsettelse og oppfølging av funksjonalitet i anlegg i kraftsystemet*

Systemansvarsforskriften § 14 første og femte ledd er relevant for anleggskonsesjonærer. Etter systemansvarsforskriften § 14 første ledd har konsesjonær en plikt til å rapportere til systemansvarlig om nye anlegg eller endringer i eksisterende anlegg i regional- og transmisjonsnett når det berører andre konsesjonærer. Det er systemansvarlig som skal godkjenne planene før de kan idriftsettes. For at kraftsystemet utvikles på en samfunnsmessig rasjonell måte og for å ivareta driftssikkerheten, er det nødvendig at systemansvarlig kan samordne funksjonaliteten for deler av anleggene i regional- og transmisjonsnett. Det sikrer at nødvendige tekniske og systemmessige egenskaper i kraftsystemet blir ivaretatt.

Departementet vurderer atplikten til å rapportere om planer for nye eller endrede anlegg, slik at systemansvarlig kan stille krav til anleggene før godkjenning, fortsatt bør gjelde for alle anlegg i regional- og transmisjonsnett. Etter departementets vurdering bør derfor bestemmelsens første ledd første punktum også gjelde for eventuelle ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg som etableres i regional- og transmisjonsnett.

Etter systemansvarsforskriften § 14 femte ledd skal systemansvarlig rapportere til RME om konsesjonærer som ikke følger plikten etter § 14 første ledd første punktum eller annet ledd første punktum. For å sørge for at det er klart at systemansvarlig også skal rapportere til RME om eiere av ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg tilknyttet regional- eller transmisjonsnett, som ikke følger plikten etter første ledd, vurderer departementet at også ordlyden i § 14 femte ledd bør justeres. Siden § 14 femte ledd viser til manglende oppfyllelse av plikten etter både § 14 første ledd første punktum og annet ledd første punktum, men det kun er plikten etter første ledd første punktum som også foreslås gjort gjeldende for eiere av ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg, mener departementet at denne presiseringen bør gjøres som et nytt annet punktum i § 14 femte ledd.

#### *Systemansvarsforskriften § 14 a Rapportering av anleggsdata før idriftsettelse*

Systemansvarsforskriften § 14 a første ledd beskriver konsesjonær for anlegg i eller tilknyttet regional- eller transmisjonsnett sin plikt til å rapportere anleggsdata til systemansvarlig. For at systemansvarlig skal kunne sikre en effektiv og sikker drift av kraftsystemet, har de behov for informasjon om anleggene som befinner seg der, og de driftsmessige betingelsene som anleggenes egenskaper medfører.

Departementet vurderer at bestemmelsen også bør gjelde for ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg som etableres i regional- og transmisjonsnett.

### *Systemansvarsforskriften § 17 Samordning av driftsstanser*

Systemansvarsforskriften § 17 omhandler samordning av driftsstanser. Etter § 17 første og tredje ledd har konsesjonær en rapporteringsplikt til systemansvarlig om planlagte og ikke-planlagte driftsstanser i regional- og transmisjonsnett, som kan påvirke andre konsesjonærer. Med hjemmel i § 17 første og tredje ledd får systemansvarlig viktig informasjon for planlegging av systemdriften. Dette er essensielt for en sikker og effektiv gjennomføring av driftsstanser og for at inkompatibiliteter mellom ulike driftsstanser kan oppdages. Det gjennomføres årlig over 8000 driftsstanser, og for at systemansvarlig skal samordne disse på en god måte, må de få rapportert inn den informasjon de har behov for. Driftsstanser ved ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg i regional- og transmisjonsnettet vil kunne påvirke andre konsesjonærer. Etter departementets vurdering bør derfor også produksjonsanlegg uten anleggskonsesjon omfattes av pliktene som retter seg mot konsesjonær etter § 17 første og tredje ledd.

### *Systemansvarsforskriften § 18 Målinger og meldinger*

Forskriften § 18 legger til rette for en sikker og effektiv kommunikasjon mellom systemansvarlig og konsesjonærer. I drift oppstår det situasjoner der systemansvarlig har behov for å komme raskt i kontakt med aktører som har anlegg som er viktige for driften av kraftsystemet. Dette kan også gjelde eiere av produksjonsanlegg uten anleggskonsesjon, som tilknyttes i regional- eller transmisjonsnettet. Departementet vurderer derfor at det er behov for at systemansvarsforskriften § 18, både første og annet ledd, kan gjøres gjeldende overfor eiere av ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg som tilknyttes regional- eller transmisjonsnettet.

### *Systemansvarsforskriften § 20 Vern og reléplanlegging*

Etter systemansvarsforskriften § 20 kan systemansvarlig fastsette vern og gjeninnkoblingsutstyr i regional- og transmisjonsnettet. I tillegg inneholder § 20 annet ledd en bestemmelse om at konsesjonær er ansvarlig for tilfredsstillende vern i egne anlegg, herunder iverksetting av reléplaner. Vern bidrar med sikkerhet og beskyttelse mot feil, i tillegg til stabilitet og en pålitelig kraftforsyning ved å sikre at anleggene fungerer optimalt og har riktig funksjonalitet i kraftsystemet.

Departementet mener bestemmelsen i § 20 annet ledd også bør gjelde for eiere av ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg som tilknyttes regional- eller transmisjonsnettet.

### *Systemansvarsforskriften § 21 Systemvern*

Systemansvarsforskriften § 21 inneholder bestemmelser om etablering av systemvern. Det er systemansvarlig som kan kreve installasjon og drift av systemvern for å unngå sammenbrudd eller øke overføringsgrensene i regional- og transmisjonsnettet. Bruken av systemvern bidrar dermed til både driftssikkerhet og en mer effektiv utnyttelse av kraftsystemet. Etter § 21 femte ledd kan systemansvarlig pålegge konsesjonærer å aktivere, deaktivere eller endre innstillinger på systemvern etablert etter første ledd. Departementet vurderer at dette også bør kunne gjøres gjeldende overfor eiere av ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg som er tilknyttet regional- eller transmisjonsnettet.

Etter § 21 sjette ledd kan en konsesjonær ikke installere, idriftsette, aktivere eller deaktivere systemvern i regional- og transmisjonsnettet uten vedtak fattet av systemansvarlig. Departementet foreslår at det samme skal gjelde for eiere av ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg tilknyttet regional- eller transmisjonsnettet.

#### *Systemansvarsforskriften § 22 Feilanalyse og statistikk*

Systemansvarsforskriften § 22 annet ledd inneholder bestemmelser om analysering og rapportering av driftsforstyrrelser. Annet ledd retter seg mot konsesjonærer med produksjonsanlegg og tilhørende nettanlegg tilknyttet transmisjons- og regionalnettet, og beskriver plikten til å rapportere om driftsforstyrrelser i egne anlegg innen fire uker. Rapportering av feilanalyse og statistikk bidrar til et bedre informasjonsgrunnlag om tilstanden i det norske kraftsystemet, og til en mer hensiktsmessig utvikling av kraftsystemet. Departementet vurderer at også ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg som tilknyttes regional- eller transmisjonsnettet, bør omfattes av denne rapporteringsplikten. Det samme gjelder pliktene etter forskriften § 22 åttende og niende ledd.

Etter forskriften § 22 fjortende ledd skal systemansvarlig skriftlig rapportere til Reguleringsmyndigheten for energi dersom konsesjonærer ikke oppfyller sin plikt i henhold til paragrafen. For å sørge for at det er klart at systemansvarlig også skal rapportere til RME om eiere av ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg som ikke følger pliktene etter § 22 annet, åttende og niende ledd, foreslår departementet at dette inntas som et nytt annet punktum i § 22 fjortende ledd.

#### **3.2.3 Øvrige forskrifter, herunder energilovforskriften**

Departementet har også vurdert om det er behov for å endre øvrige forskrifter til energiloven, herunder energilovforskriften.

Det følger av energilovforskriften § 6-1 første ledd at «konsesjonær for anlegg i eller tilknyttet regional- eller transmisjonsnettet» plikter å rapportere kraftsystem- anleggs-, tilstands-, kostnads- og geografiske data for anlegget til NVE. Etter § 6-1 annet ledd første punktum pleier «eiere av produksjonsanlegg tilknyttet distribusjonsnettet» å rapportere anleggs-, tilstands-, kostnads- og geografiske data for anlegget til NVE. Etter annet ledd annet punktum plikter eier av produksjonsanlegg som ikke er konsesjonspliktig etter energilovforskriften § 3-1 annet og tredje ledd, å rapportere til NVE tidspunkt for når anlegget har fått endelig tillatelse etter plan- og bygningsloven.

Departementet antar at de fleste produksjonsanlegg uten anleggskonsesjon vil tilknyttes distribusjonsnettet, og dermed falle inn under rapporteringsplikten etter § 6-1 annet ledd. Etter dagens forskriftsbestemmelse stilles det ikke krav om at eiere av ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg tilknyttet regional- eller transmisjonsnettet rapporterer inn data til NVE i tråd med § 6-1. Departementet mener denne typen data er relevant for NVEs arbeid med analyser, prognoser og overvåkning av kraftsystemet. Videre mener departementet det er viktig at de foreslåtte endringene i energilovforskriften er konsistente med de foreslåtte endringene i systemansvarsforskriften.

På denne bakgrunn foreslår departementet at følgende inntas som et nytt annet punktum i energilovforskriften § 6-1 første ledd:

«Første punktum gjelder tilsvarende for eiere av produksjonsanlegg som ikke er konsesjonspliktig etter § 3-1 annet og tredje ledd dersom anlegget er tilknyttet regional- eller transmisjonsnett.»

#### **4. Økonomiske og administrative konsekvenser**

Departementets endringsforslag medfører ingen vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser.

Departementets forslag til en forskriftsfesting av hvor et hensiktsmessig grensesnitt ved nye produksjonsanlegg går, er kun en presisering av hvor langt plikten som følger av energiloven § 3-4 a nytt annet ledd går. Forslaget medfører ikke økonomiske konsekvenser for verken produsenter eller områdekonsesjonærer. Ved at grensesnittet angis nærmere i forskrift, kan dette redusere antallet uenighetssaker mellom produsent og områdekonsesjonær om hva som skal til for å oppfylle plikten etter energiloven § 3-4 a nytt annet ledd. I så tilfelle vil forslaget kunne medføre reduserte administrative kostnader. Forslagene til ajourføring av lovhenvisningene i NEM-forskriften medfører ingen økonomiske eller administrative konsekvenser.

De foreslåtte endringene i systemansvarsforskriften, samt energilovforskriften § 6-1 første ledd, vil kun ha økonomiske og administrative konsekvenser for eiere av ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg som er tilknyttet regional- eller transmisjonsnett. Departementet forventer ikke at det vil etableres mange slike produksjonsanlegg i regional- eller transmisjonsnett, og de økonomiske og administrative konsekvensene vil derfor i praksis trolig være begrenset. For det tilfellet at det etableres slike produksjonsanlegg, vil eierne av disse påføres økte kostnader i form av for eksempel økt ansvar for rapportering til systemansvarlig og NVE, samt systemer for å motta og svare på meldinger fra systemansvarlig. I tillegg vil eiere av slike ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg ha et forskriftsfestet ansvar for tilfredsstillende vern i egne anlegg, kunne pålegges installasjon og drift av systemvern, og ikke kunne installere, idriftsette, aktivere eller deaktivere systemvern i regional- og transmisjonsnett uten vedtak fattet av systemansvarlig. For disse eierne, vil forslaget dermed kunne medføre både økte økonomiske og administrative kostnader. Samtidig mener departementet at de foreslåtte endringene er nødvendige for en effektiv drift og utnyttelse av kraftsystemet. Det stilles heller ikke andre krav til eiere av ikke-konsesjonspliktige produksjonsanlegg tilknyttet regional- eller transmisjonsnett enn det gjøres for øvrige anleggs-konsesjonærer i dag.

Det kan også bli noe administrative kostnader dersom systemansvarlig må oppdatere sine retningslinjer til relevante bestemmelser i systemansvarsforskriften, og RMEs påfølgende saksbehandling for å godkjenne endringene.

## **5. Forslag til forskriftsendringer i energilovforskriften, systemansvarsforskriften og forskrift om nettregulering og energimarkedet**

### **I**

I forskrift 7. desember 1990 nr. 959 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energilovforskriften) gjøres følgende endringer:

§ 3-4 nytt annet ledd skal lyde:

Områdekonsesjonærens plikt etter energiloven § 3-4 a annet ledd gjelder frem til klemme på vegg på stasjonsbygg, innføring gjennom grunnmur eller til nettstasjon ved produksjonsanlegget, hvis ikke annet er avtalt mellom partene.

Nåværende § 3-4 annet, tredje og fjerde ledd blir tredje, fjerde og nytt femte ledd.

§ 6-1 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Første punktum gjelder tilsvarende for eiere av produksjonsanlegg som ikke er konsesjonspliktig etter § 3-1 annet og tredje ledd, dersom anlegget er tilknyttet regional- eller transmisjonsnett.

### **II**

I forskrift 7. mai 2002 nr. 448 om systemansvaret i kraftsystemet gjøres følgende endringer:

§ 2 nytt annet ledd skal lyde:

For eier av produksjonsanlegg som ikke er konsesjonspliktig etter energilovforskriften § 3-1 annet eller tredje ledd tilknyttet regional- eller transmisjonsnett, gjelder bestemmelsene i § 14 første ledd, § 14 a første ledd, § 17 første, annet, tredje, fjerde og sjette ledd, § 18 første og annet ledd, § 20 annet ledd, § 21 femte og sjette ledd og § 22 annet, åttende og niende ledd i samme utstrekning som for konsesjonærer.

§ 14 femte ledd nytt annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder dersom eier av produksjonsanlegg som ikke er konsesjonspliktig etter energilovforskriften § 3-1 annet eller tredje ledd, ikke oppfyller sin plikt i henhold til første ledd første punktum.

§ 22 fjortende ledd nytt annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder dersom eier av produksjonsanlegg som ikke er konsesjonspliktig etter energilovforskriften § 3-1 annet eller tredje ledd, ikke oppfyller sin plikt i henhold til annet, åttende eller niende ledd.

### III

I forskrift 24. oktober 2019 nr. 1413 om nettregulering og energimarkedet (NEM) gjøres følgende endringer:

§ 3-3 fjerde ledd tredje punktum skal lyde:

Norges vassdrags- og energidirektorat kan gi dispensasjon fra tilknytnings- og investeringsplikten for produksjon etter energiloven § 3-4 *a tredje* ledd dersom tiltaket ikke er samfunnsmessig rasjonelt.

§ 3-3 sjette ledd skal lyde:

Reguleringsmyndigheten for energi skal ved enkeltvedtak jf. energiloven § 3-4 *a fjerde* ledd, fastsette eller godkjenne vilkår for tilknytning av anlegg eller metoder for å fastsette slike vilkår.

### IV

Forskriften trer i kraft 1. januar 2026.